

Asia Maakuntakaavan vahvistamista koskeva valitus

Valittaja Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry, Kuopio

Päätös, jota valitus koskee

Ympäristöministeriö 7.12.2011 nro YM6/5222/2010

1 Maakuntavaltuuston päätös

Pohjois-Savon liiton maakuntavaltuusto on 8.11.2010 tekemällään päätöksellä hyväksynyt Pohjois-Savon maakuntakaavan 2030 sekä muutokset Kuopion kaupunkiseudun maakuntakaavaan ja Leppävirran pohjoisosan valtatie 5 maakuntakaavaan. Maakuntavaltuuston päätöksellä kumotaan Koillis-Savon seutukaava, Sisä-Savon seutukaava, Varkauden seudun seutukaava, Etelä-Savon seutukaava entisen Kangaslammen kunnan osalta, Varkauden seudun pohjoisosan seutukaavan muutos ja Ylä-Savon seudun maakuntakaava.

Pohjois-Savon liitto on saattanut maakuntavaltuuston päätöksen ympäristöministeriön vahvistettavaksi.

2 Asian käsittely ympäristöministeriössä siltä osin kuin nyt on kysymys

2.1 Ympäristöministeriölle tehdyt valitukset

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry on muiden ohella valittanut maakuntavaltuuston päätöksestä ympäristöministeriölle. Yhdistyksen valitus on koskenut kahta Pohjois-Savon maakuntakaava 2030:n aluetta.

Yhdistys on valituksessaan vaatinut, että maakuntakaava jätetään vahvistamatta maakuntakaavassa osoitetun Sonkajärven kunnassa sijaitsevan Haarasuon turvetuotantoalueen (EO) osalta. Lisäksi yhdistys on esittänyt maa- ja metsätalousvaltaisena alueena, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY), maakuntakaavassa osoitetun Rautalammin kunnassa sijaitsevan

Olkivuoren-Ahvenlamminvuoren alueen osalta, että ympäristöministeriö neuvottelisi maakunnan liiton kanssa rajauksen ulkopuolelle jätetyn Metelinvuoren alueen sisällyttämisestä maakuntakaavaan joko oikaisuluonteisena korjauksena tai maakunnan liiton suostumuksella vähäisenä muutoksena.

Yhdistys on valituksensa perusteluissa esittänyt muun ohella seuraavaa:

Sonkajärven Haarasuo

Maakuntaliitto on maakuntakaavan valmistelussa yrittänyt aktiivisesti sulkea turpeenottovarauksista (EO) pois ojittamattomia suoalueita. Tällä tavoin maakuntaliitto on yrittänyt vastata siihen valtakunnallisten alueidenkäytön tavoitteeseen, että turpeenotto suunnattaisiin ensisijaisesti ojitetuille soille. Samaan aikaan monilla soilla (kuten Kiuruveden Saarisuo ja Jokisuo, Suonenjoen Oittilansuo sekä Sonkajärven Jauhosoja ja Kinttusalmensuo), joilla on merkittäviä ojittamattomia osa-alueita, turpeenotto tai sen suunnittelu kuitenkin etenee koko ajan. Siten tällä maakuntaliiton suunnitteluperiaatteella ei voitaisikaan rajoittaa ojittamattomien soiden ottamista turpeenottoon, eivätkä ojittamattomat suot edelleenkään ole turpeenoton ulkopuolella.

Sonkajärven Haarasuon turpeenottovarauksen kohdalla maakuntaliitto näyttää (kaavakartan mittakaava huomioiden) poikenneen edellä mainitusta peruseriaatteestaan ja osoittaneen myös ojittamatonta suoalaa turpeenottoon. Haarasuon alue tulee kokonaisuudessaan poistaa maakuntakaavan turpeenottovarauksista. Tämä EO-alue on kaavan taustaselvitysten, valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maakuntakaavan sisältövaatimusten vastainen.

Rautalammin Metelinvuori

Rautalammin kunnassa sijaitseva Metelinvuori, joka sisältyy Olkivuoren-Ahvenlamminvuoren kallioalueeseen, tulee huomioida kaavassa muiden vastaavien, arvokkaiden kallioalueiden tavoin. MY-alueita on supistettu viranomaispäätöksinä vasta sen jälkeen, kun maakuntakaavaluonnos ja -ehdotus ovat olleet yleisesti nähtävillä, joten asiasta ei ole voinut aikaisemmin huomauttaa. Rajausta on muutettu, jotta Metelinvuoren suunniteltu rakennuskivikohde jäisi MY-alueen ulkopuolelle, jotta kalliokiviaineksen otolle ei olisi kaavallisia esteitä. Metelinvuori kokonaisuudessaan kuuluu luonnon- ja maisemansuojelullisesti hyvin arvokkaaseen (arvoluokka 3) Olkivuoren-Ahvenlamminvuoren kallioalueeseen (Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Pohjois-Savossa. Suomen ympäristökeskus, Alueelliset ympäristöjulkaisut 214, 2001). Kyseistä kallioaluetta on tarkasteltava geologisena ja maisemallisena kokonaisuutena. Siten Metelinvuori on rajattava

kokonaisuudessaan, mainitun kallioalueselvityksen mukaisena kohteena maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY). Suunniteltu kiviaineksen otto muuttaisi kyseisen alueen maisemakuvaa ja alentaisi siten merkittävästi hyvin arvokkaaksi todetun kallioaluekokonaisuuden luonnon- ja maisemansuojelullista arvoa.

Pohjois-Savon liitto ja Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) ovat vasta maakuntakaavaehdotusta koskevien muistutusten jättöajan päätyttyä sopineet Rautalammin kunnassa olevien kohteiden osalta seuraavaa: "Rakennuskiviselvityksessä nousivat potentiaalisina rakennuskivikohteina Saukkolamminkangas, Metelinvuori, Tervavuori ja Mustikkamäki. Mustikkamäki on jo kaavassa kallionlouhintakohteena (EO 690). Tervavuoren alueen kahdesta kohteesta toinen todettiin maastokäynnillä maisemallisesti arvokkaaksi (MY 324) ja toinen merkittiin kallionlouhinta-alueeksi (EO 692). Saukkolammin alueella kaavassa ei ole aluevarauksia eikä siten kaavallisia esteitä maa-ainestenotolle. Metelinvuori sijoittuu osin Olkivuoren-Ahvenlammin MY-alueelle (MY 296). Rajataan ELY-keskuksen käydyn neuvottelun perusteella MY-aluetta siten, että Metelinvuoren rakennuskivikohde jää alueen ulkopuolelle." Asiayhteydestä käy selvästi ilmi, että Metelinvuoren rajausta on supistettu nimenomaan louhintasuunnitelmien vuoksi, ei esimerkiksi luonnontieteellisin tai maisemanäkökohtiin liittyvin perustein. Kaikki muut Rautalammin arvokkaat kallioaluekohteet (arvoluokka 2–4) on esitetty Suomen ympäristökeskuksen selvityksen rajauksilla MY-kohteina.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan: "Maakuntakaavotuksessa on otettava huomioon käyttökelpoiset kiviainesvarat sekä niiden kulutus ja kulutustarve pitkällä aikavälillä sekä sovitettava yhteen kiviaineshuolto- ja suojelutarpeet. Kiviainesten ottoon osoitettavien alueiden on perustuttava arviointiin, jossa selvitetään alueiden luonto- ja maisema-arvot sekä toisaalta soveltuvuus vesi- ja kiviaineshuoltoon." Tältä osin on poikettu maakuntakaavan taustalla olevan tällaisen arvioinnin tuloksista ja tämän vuoksi kaavaratkaisu on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, kavaselvitysten tulosten sekä maakuntakaavan sisältövaatimusten vastainen.

2.2 Lausunnot, vastineet ja vastaselitykset ympäristöministeriössä

Sisäasiainministeriö, puolustusministeriö, valtiovarainministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö ja sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö ovat antaneet maakuntakaavasta ympäristöministeriölle lausunnon. Lisäksi Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on antanut maakuntakaavasta lausunnon.

Pohjois-Savon liitto on antanut vastineen lausuntojen ja valitusten johdosta. Vastineessa on Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry:n valituksen osalta lausuttu muun ohella seuraavaa:

Ojittamattoman alueen ja ojituksen vaikutuksen laajuuden määrittely monihaarisella suolla, jolla ojaston tiheys vaihtelee, on tulkinnanvaraista. Valituksessa tarkoitetun Haarasuon keskiosassa on kaksi ojittamatonta aluetta, jotka ovat pinta-aloiltaan noin 10 hehtaaria ja 7 hehtaaria. Näiden osuus aluevarauksen pinta-alasta on 10 prosenttia. Valituksessa tarkoitettu Metelinvuori on pinta-alaltaan seitsemän hehtaaria ja se sijaitsee laajan pinta-alaltaan 286 hehtaarin suuruisen Olkivuoren-Ahvenlamminvuoren MY-alueen kupeessa erillisenä muodostumana. Valtakunnallisesti arvokkaita kallioalueita käsittelevässä raportissa Metelinvuori ei nouse esille biologisten tai geologistenkaan arvojensa osalta.

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry:lle on varattu tilaisuus vastaselityksen antamiseen Pohjois-Savon liiton vastineen johdosta.

3 Ympäristöministeriön ratkaisu

Ympäristöministeriö on, siltä osin kuin nyt on kysymys, hylännyt *Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry:n* valituksen sekä vahvistanut maakuntakaavan Pohjois-Savon maakuntakaava 2030.

Ympäristöministeriö on perustellut yhdistyksen valituksen hylkäämistä seuraavasti:

Siltä osin kuin Pohjois-Savon luonnonsuojelupiirin valituksessa vaaditaan Olkivuoren-Ahvenlamminvuoren MY1-alueen laajentamista käsittelemään myös Metelinvuoren alueen ympäristöministeriö on viitannut Pekka Jalkasen ja asiakumppaneiden valituksesta lausuttuun. Ympäristöministeriö on mainitun valituksen johdosta lausunut muun ohella seuraavaa:

Maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 3 momentin mukaan asianomaisen ministeriön on jätettävä kaava kokonaan tai osittain vahvistamatta, jollei kaava täytä sille 28 §:ssä asetettuja sisältövaatimuksia tai jos päätös muutoin on lain vastainen. Muussa tapauksessa päätös on vahvistettava. Maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentin mukaan maakuntakaavaan voidaan vahvistettaessa tehdä oikaisunluonteisia korjauksia ja maakunnan liiton suostumuksella vähäisiä muutoksia. Edellä todetut säännökset huomioon ottaen ei valituksessa vaaditun Saukkolamminkankaiden alueen kokonaan uusien suojelu- tai virkistysalueiden lisääminen

maakuntakaavaan ole ympäristöministeriön toimivallassa.--- Maakuntakaavaa laadittaessa on maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n edellyttämällä tavalla kiinnitetty riittävässä määrin huomiota muun muassa maiseman ja luonnonarvojen vaalimiseen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen. Ympäristöministeriön toimivallassa ei ole sen arvioiminen, olisiko kyseisen MY1-alueen laajempi rajaus valituksessa esitetyllä tavalla ollut maakuntakaavaa koskevien sisältövaatimusten kannalta tarkoituksenmukaisempi. Siltä osin, kuin valituksessa viitataan kyseisen MY1-aluevarauksen ulkopuolelle rajatun Metelinvuoren mahdolliseen kiviainesten ottoon, ympäristöministeriö on todennut, että maakuntakaavassa ei tälle alueelle kohdistu kaavamerkintöjä eikä -määräyksiä. Mahdollinen kiviainesten otto ratkaistaan maa-aineslain mukaisessa menettelyssä, jossa yhteydessä arvioidaan muun muassa kiviainesten oton mahdolliset vaikutukset.

= = =

Lisäksi ympäristöministeriö on yhdistyksen valituksen johdosta todennut, että kyseessä on ollut maakuntakaavaehdotusvaiheen jälkeen tehty aluevarauksen vähäinen rajauksen tarkistus, joten kaavaa ei tämän johdosta ole ollut tarpeen asettaa maankäyttö- ja rakennusasetuksen 32 §:n mukaisesti uudelleen nähtäville.

Sonkajärven Haarasuon osalta ympäristöministeriö on yhdistyksen valituksen johdosta todennut, että valtioneuvoston 13.11.2008 hyväksymien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan maakuntakaavotuksessa on otettava huomioon turvetuotantoon soveltuvat suot ja sovitettava yhteen tuotanto- ja suojelutarpeet. Turpeenottoalueiksi varataan jo ojitettuja tai muuten luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneita soita ja käytöstä poistettuja suopeltoja.

Pohjois-Savon turvetuotantoon soveltuvien soiden maastokatselmukseen (2007) liittyvän ilmakuva- ja karttatarkastelun perusteella Haarasuon 164 hehtaarin kokonaispinta-alasta 17 hehtaaria eli noin 10 prosenttia on luokiteltu ojittamattomaksi. Maastokatselmuksen mukaan Haarasuo on maisemallisesti vaikuttava, mutta luonnonarvoiltaan ilmeisen vähäinen avosuo. Ottaen huomioon suon ojittamattoman alueen vähäinen osuus koko suoalasta ja maastokatselmuksen yhteydessä todettujen luontoarvojen vähäisyys ympäristöministeriö on katsonut, että Sonkajärven Haarasuota voidaan pitää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoitamana jo ojitettuna ja luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneena suona. Siten ei ole olemassa suon luontoarvoihin liittyviä perusteita jättää kyseistä turvetuotantoon soveltuvaa aluetta vahvistamatta.

Maakuntakaavan vahvistaminen

Pohjois-Savon maakuntakaava 2030 ja muutokset Kuopion kaupunki-seudun ja Leppävirran pohjoisosan valtatie 5 maakuntakaavaan vahvistetuilta osin täyttävät niille maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä asetetut sisältövaatimukset. Koska maakuntakaavan vahvistamiselle muilta osin ei ole maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 3 momentista johtuvaa estettä, ympäristöministeriö on vahvistanut maakuntakaavan. Samalla ympäristöministeriö on kumonnut Koillis-Savon seutukaavan, Sisä-Savon seutukaavan, Varkauden seudun seutukaavan, Etelä-Savon seutukaavan entisen Kangaslammen kunnan osalta, Varkauden seudun pohjoisosan seutukaavan muutoksen ja Ylä-Savon seudun maakuntakaavan.

Maakuntakaavan voimaantulo

Ympäristöministeriö on määrännyt maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n perusteella maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Sovelletut oikeusohjeet asianomaisilta osin

Maankäyttö- ja rakennuslaki 4 § 3 momentti, 9 §, 17 §, 24 § 2 momentti, 25 §, 27 §, 28 §, 29 §, 30 § 1 momentti, 31 §, 32 §, 33 §, 188 § 3 momentti ja 201 §

Maankäyttö- ja rakennusasetus 1 §, 10 §, 32 §, 93 § ja 95 §

Kuntalaki 52 § 1 momentti, 86 § 1 momentti, 90 § ja 92 §

4 Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

4.1 Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry:n valitus

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry on valituksessaan vaatinut, että korkein hallinto-oikeus kumoaa ympäristöministeriön päätöksen Pohjois-Savon maakuntakaava 2030:n vahvistamisesta. Lisäksi yhdistys on vaatinut, että päätöksen täytäntöönpano tältä osin kielletään.

Yhdistys on valituksessaan uudistanut ympäristöministeriölle tehdyssä valituksessa esitetyt vaatimukset sekä vaatimusten tueksi lausutun. Lisäksi yhdistys on vaatinut seuraavaa:

Turvetuotantoon soveltuvia alueita koskevat EO1-varaukset tulee jättää vahvistamatta maankäyttö- ja rakennuslain, maankäyttö- ja rakennusasetuksen ja IPPC-direktiivin artiklojen 3, 6, 9 ja 10 sekä vesipuitedirektiivin artiklojen 4 ja 10 vastaisina.

Maakuntakaava tulee jättää vahvistamatta lainvastaisena myös seuraavilta osin:

- A) kaavan luettelemat Natura-kohteisiin vaikuttavat EO-kohteet, joista ei ole esitetty riittävää vaikutusten arviointia,
- B) Kiuruveden Kaislaseen ja muihin Luupuveden lintujärviin laskevat EO1-varaukset,
- C) osa-alueet, joilta tietoja ei ole hankittu ja joita riittämättömien tietojen perusteella väitetään turvetuotannossa oleviksi tai luokkaan "turvetuotantoon soveltuvat" kuuluviksi, ja
- D) turvemailta, joiden EO1:n "käytössä"-varaus perustuu maanomistajan ilmoitukseen.

Maakuntakaavaan on lisättävä velvoite erityispiirteiden säilyttämisestä ja palauttamisesta julkaisun "Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet Vuoksen alueella" (VAT Vuoksi) mukaisesti, koska ympäristöministeriö ei ole oikaissut sitä, että:

- A) kaavasta puuttuvat soiden "luo"-varaukset, vaikka maastokatselmuksissa on esitetty uusia SL-kohteita,
- B) kaavasta puuttuu koskiensuojelukohteita koskineen, ja
- C) kaavassa Vuoksen alueen vesistöjen erityispiirteitä ei voida turvata ilman kolmannen jakovaiheen päästölähteiden arviointia.

Lisäksi yhdistys on vaatinut, että asia tulee palauttaa uudelleen valmisteltavaksi, jotta kaavan aiempi varausehdotus voidaan palauttaa Lapinlahden Silmäsuon osalta, kuten Rautalammin Metelinvuoren osalta on jo ympäristöministeriössä vaadittu.

Edelleen yhdistys on vaatinut, että Ylä-Savon, Sisä-Savon ja Koillis-Savon osalta uudet EO1-kohteet tulee jättää vahvistamatta. Ympäristöministeriö ei ole vahvistamatta jättämisellä oikaissut myöskään sitä, että EO1-varauksista aiheutuu mittavia päästöjä, joita ei kuitenkaan ole riittävästi arvioitu. Oikaisematta on jäänyt myös se, että erityisiä suojeluvarauksia on käytetty kaavassa riittämättömästi.

Vielä yhdistys on vaatinut, että korkein hallinto-oikeus selvittää Euroopan unionin tuomioistuimelle tehtävällä ennakkoratkaisupyynnöllä seuraavat seikat:

- a) Soveltaako Suomi ympäristövastuudirektiiviä oikein, kun se tulkitsee ympäristövahinkoja luontovahinkosäätelyn osalta pääosin Natura-verkoston eikä koko suojeluverkoston avulla?
- b) Voiko turvemaiden käyttöä koskevassa maakuntakaavassa jättää arvioimatta, miten hyvin riekon sekä lintudirektiivilajien, kuten kaakkurin, sinisuohaukan, kalasääksen, ampuhaukan, metson, kurjen, kapustarinan, liron ja suopöllön suojelun suotuisa taso on saavutettavissa maakunnan alueella turvevarausten johdosta?

c) Miten turvevarausten ja muun turvemaan käytön yhteisalaa ja kokonaisalaa voidaan vähentää, jotta ei aiheudu ympäristövahinkodirektiivin tarkoittamaa riskiä suojeleverkostolle ja muulle kuin EO1-maankäytölle?

d) Ovatko kyseiset ympäristövahinkoriskit yhdessä EO1-varausten osalta este maakuntakaavan vahvistamiselle, koska:
 - kaavassa ei esitetä koko turvemaiden käytön haittaa ja haitta-alaa vesistöille, eikä eritellä sitä riittävän yksityiskohtaisesti valuma-alueittain, ja
 - turvevarausten ja muun turvemaan käytön yhteisala aiheuttaa ympäristövahinkoriskin?

e) Vähenisikö vahingonkorvaajien vastuu oleellisesti haittojen aiheuttajalta kaavan vahvistajille, joilta ei tiettävästi kansallisen lainsäädännön mukaan voida vaatia korvauksia vesistön pilaantumisen välillisestä aiheuttamisesta?

Valituksessa esitetyistä syistä turvetuotantoalueita koskeva yleinen suunnittelumääräys, jonka mukaan on "kiinnitettävä huomiota turvetuotantoalueiden toiminnan järjestämiseen ja ajoitukseen siten, ettei toiminnan aiheuttaman kuormituksen yhteisvaikutus aiheuta veden laadun heikkenemistä", tulee osoittaa myös VAT Vuoksen ja Rautalammen erityissuojeltavan reitin osalle.

Rautalammin Metelinvuoren osalta yhdistys on valituksensa perusteluissa uudistanut ympäristöministeriössä lausumansa sekä esittänyt muun ohella, että vahvistamispäätöksen johdosta kansalaisilla ei ole ollut mahdollisuutta varhaiseen muutoksenhakuun, vaan kaavaan on viime hetkillä tehty sellaisia muutoksia, joita olisi tullut käsitellä kaavoituksen alkuvaiheessa. Århus-periaatteen mukainen osallisuus ei ole toteutunut. Ympäristöministeriön olisikin tullut palauttaa aiemmat merkinnät. Tällöin kaavaa ei olisi myöskään tarvinnut asettaa uudelleen nähtäväksi.

Sonkajärven Haarasuo on esimerkki EO1-kohdevalinnan poikkeamisesta valtakunnallisesta luokittelusta. Sekä maakuntaliiton että ympäristöministeriön perusteluissa mainitaan, että Haarasuon ojittamaton ala olisi vain 17 hehtaaria eli noin kymmenen prosenttia aluevarauksen kokonaisalasta, minkä lisäksi alueen luonnonarvot eivät ole erityisen merkittäviä ja että alueen osoittaminen turvetuotantoon ei tämän vuoksi ole ollut valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastaista. Nämä perustelut voidaan helposti kyseenalaistaa. Kaavan valmisteluaineistosta tai muista materiaaleista ei käy ilmi, miten ojittamaton suoala on laskettu. Jo peruskartta- ja ilmakuvatarkastelu antavat olettaa, että ojittamaton suoala on selvästi suurempi. Suon luonteesta kertovat myös maakuntaliiton teettämän suoselvityksen osana olevat valokuvat. Osa suosta on

myös hyvin harvaan ojitettua, eikä ojitus siten välttämättä ole olennaisesti muuttanut suon luonnontilaa. Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa mainittujen ojittamattomien soiden ohella tulisi tällaisessa tapauksessa ottaa huomioon myös ne suot, jotka eivät ole oleellisesti menettäneet luonnontilaansa.

Suoselvitys kertoo alueen luontoarvojen vähäisestä merkityksestä vain linnuston osalta, ei sen sijaan muista suoluonnon monimuotoisuuden osa-alueista. Linnustoakaan koskevaa arviota ei tule yleistää – varsinkaan, kun raportissa suon pesimälinnustoon kuuluvaksi mainitut keltavästäräkki ja pohjansirkku luetellaan nykyään uhanalaisiksi, vaarantuneiksi lajeiksi. Suotyypeistä suon ojittamattomalla osalla mainitaan esiintyväksi lyhytkorsinevaa, muttei mitään muita suotyyppejä, mikä osoittaa tarkastelun yleisluonteisuutta.

Suomen ympäristökeskuksen suorittamassa luontotyyppien uhanalaisuusarviossa on todettu, että Suomen eteläpuoliskolla, johon Sonkajärvi tässä jaossa kuuluu, 96 prosenttia kaikista suotyypeistä on uhanalaisia tai silmälläpidettäviä ja vain 4 prosenttia suotyypeistä on sellaisia, joiden arvioidaan säilyvän. Tällöin pintapuolisesti tarkastellen vähäarvoisilta vaikuttavien alueiden suojeeluarvo tulisi arvioida perusteellisesti, jos niillä on ojittamattomia soita. Aluetta koskevat selvitykset ovat puutteellisia senkin vuoksi, että suokasvillisuudesta tai perhosista ei ole tehty selvityksiä koko maakuntakaavan alueella. Lisäksi kyseinen aluevaraus on laajempi kuin turvetuotantokelpoinen ala. Kaavavarauksen pinta-ala on 164 hehtaaria, kun tuotantokelpoinen ala on 135 hehtaaria.

Maakuntaliitto on turvevarausten valintaperusteiden osalta viitannut yhtiöiden maanomistukseen. Vapo Oy omistaa maata Haarasuolla. Vapo Oy:n omistamasta tilasta olisi voitu sisällyttää EO1-varaukseen vain ojitetut osat, joilla ei tosiasiallisesti ole luontoarvoja. Turvetuotantokelpoisen ja perustellun aluevarauksen sijaan nyt vahvistamisen kohteena on 164 hehtaarin kokoinen varaus, joka sisältää turvetuotantokelpoisten alueiden lisäksi alueita, jotka eivät ole tuotantokelpoisia ja alueita, jotka eivät ole valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisia.

4.2 Ympäristöministeriön lausunto

Ympäristöministeriö on valituksen johdosta korkeimmalle hallinto-oikeudelle antamassaan lausunnossa viitannut vahvistamispäätöksensä perusteluihin ja esittänyt, että muut kuin Sonkajärven Haarasuon EO1-varausta ja Rautalammin Olkivuoren-Ahvenlamminvuoren MYI-alueen rajausta koskevat vaatimukset tulisi jättää tutkimatta ja tutkittavaksi tulevilta osin valitus tulisi hylätä.

Lisäksi ministeriö on lausunut muun ohella seuraavaa:

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan turpeenottoalueiksi varataan jo ojitettuja tai muuten luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneita soita ja käytöstä poistettuja suopeltoja. Sekä jo ojitetun suon että luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneen suon käsitteet eivät ole yksiselitteisiä. Muun muassa tätä asiaa on pyritty selkiyttämään 16.2.2011 maa- ja metsätalousministeriölle luovutetussa soiden ja turvemaiden kestävän ja vastuullisen käytön kansallisessa strategiassa ja sen jatkotyönä käynnistyneen, soita ja turvemaita koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen valmistelutyön yhteydessä.

Suostrategiaan sisältyy ehdotus soiden luonnontilaisuusasteikosta ja siihen perustuvasta soiden käyttöluokituksesta. Tämän mukaisesti suot luokitellaan niiden luonnontilaisuuden perusteella luokkiin 0–5 siten, että luokka 0 edustaa sekä vesitalouden että kasvillisuuden osalta peruuttamattomasti muuttunutta suota ja luokka 5 täysin luonnontilaista suota, jonka välittömässä läheisyydessä ei ole esimerkiksi suon vesitalouteen vaikuttavia häiriötekijöitä.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti suostrategiassa suositellaan, että luonnontilaa muuttava käyttö kohdistettaisiin luokkiin 0 ja 1 kuuluville soille eikä lainkaan, eräitä yhteiskunnallisesti erityisen tärkeitä hankkeita lukuun ottamatta, luokkaan 4 ja 5 kuuluville soille. Suostrategian mukaan luonnontilaa muuttava käyttö on mahdollista luokkaan 2 kuuluvilla soilla, jos suon yleinen luontoarvo on seudun yleisen ojitusasteen perusteella keskimääräistä alhaisempi, eivätkä erityiset luontoarvot ole merkittäviä. Luokkaan 3 kuuluvilla soilla luonnontilaa muuttava käyttö ei ole suositeltavaa, mutta on poikkeustapauksissa, kuten alueellisesti merkittävissä hankkeissa mahdollista, mikäli suon yleinen luontoarvo on seutukunnan ojitusasteen perusteella alhainen, sen erityiset luontoarvot eivät ole mainittavia ja seutukunnan suoluonto on määrällisesti runsas.

Kansalliseen suostrategiaan sisältyvä, edellä lyhyesti kuvattu soiden luonnontilaisuusasteikko ja siihen perustuva soiden käyttöluokitus soveltuu myös turpeenottoa koskevien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden suokohtaiseen tulkintaan. Tästä johtuen tätä asteikkoa ja käyttöluokitusta on sovellettu myös Pohjois-Savon maakuntakaavan vahvistuspäätöksen valmistelussa. Sonkajärven Haarasuon luonnontilaisuutta on arvioitu erikseen soiden ja turvemaiden käyttöä koskevaa valtioneuvoston periaatepäätöstä valmisteleivassa maa- ja metsätalousministeriön työryhmässä, jonka jäsenet ovat suo- ja turvealan asiantuntijoita hallinnon eri aloilta. Arviointia varten jäsenillä oli käytettävissä maakuntakaava-asiakirjoihin sisältyvä Haarasuota koskeva aineisto. Työryhmän jäsenten

näkemykset Haarasuon luontoarvojen osalta vaihtelivat luokkien 1 ja 2 välillä. Luokkaan 1 kuuluvilla soilla vesitalous on muuttunut kauttaaltaan ja kasvillisuusmuutokset ovat selviä. Luokkaan 2 kuuluvilla soilla on sekä ojitettuja että ojittamattomia osia. Ojitus estää kuitenkin hydrologisen yhteyden suon ja ympäristön välillä. Osalla ojittamatonta alaa esiintyy kuivahtamista. Keidassoilla ojitus on muuttanut myös reunaluuisun ja keskustan vesitaloutta. Käytettävissä olevan aineiston perusteella työryhmä ei myöskään ole katsonut, että Haarasuolla olisi sellaisia erityisiä luontoarvoja, jotka olisivat esteenä suon osoittamiselle turpeenottoalueeksi.

Kun otetaan huomioon Haarasuon luonnontilaisuuden merkittävästi heikentynyt taso ei yksityiskohtaisempien luontoarvojen selvittämistä voida pitää tarpeellisena. Kun otetaan huomioon maakuntakaavan nykyinen merkitys turvetuotantoa koskevassa ympäristölupamenettelyssä sekä selvityksiin ja tutkimuksiin maakuntien liitoissa käytettävissä olevat voimavarat, yksityiskohtaiset soiden luontoarvoja koskevat selvitykset on syytä kohdentaa sellaisille, edellä kuvatun luonnontilaisuusasteikon mukaisesti selvästi joko luokkaan 2 tai 3 kuuluville soille, joilla perustellusti voidaan olettaa esiintyvän erityisiä luontoarvoja. Sonkajärven Haarasuo ei asiantuntija-arvioiden perusteella ole tällainen suo.

Olkivuoren-Ahvenlamminvuoren maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja, on vahvistetussa Pohjois-Savon maakuntakaavassa pinta-alaltaan 286 hehtaaria. Ehdotuksena nähtävillä olleessa maakuntakaavassa kyseinen MY1-alue on sisältänyt myös Metelinvuoren osa-alueen, jonka pinta-ala oli 7 hehtaaria. Kyseisellä alueella ei ole muuta maakuntakaavamerkintää. Pohjois-Savon arvokkaita kallioalueita koskevassa selvityksessä olevan Olkivuoren-Ahvenlamminvuoren kohdekuvauksen mukaan on todettavissa, etteivät alueen merkittävimmät luonto- ja maisema-arvot sijoitu Metelinvuoren alueelle. Ottaen huomioon maakuntakaavan yleispiirteisyys ja poiston pienialaisuus, MY1-merkinnän tarkoitus ja se, ettei kyseiselle poistetulle alueelle ole osoitettu muuta maankäyttöä, ympäristöministeriö on katsonut, ettei kyseessä ole sellainen maankäyttö- ja rakennusasetuksen 32 §:n tarkoittama olemainen muutos kaavaehdotukseen, jonka perusteella kaavaehdotus olisi tullut asettaa uudelleen nähtäville.

4.3 Maakuntahallituksen lausunto

Pohjois-Savon liiton maakuntahallitus on valituksen johdosta antamassaan lausunnossa yhtynyt ympäristöministeriön lausunnossa esitettyyn sekä esittänyt muun ohella seuraavaa:

Sonkajärven Haarasuo

Ojittamattoman alueen ja ojituksen vaikutuksen laajuuden määrittely monihaarisella suolla, jolla ojaston tiheys vaihtelee, on tulkinnanvaraista. Haarasuon aluevarauksen keskiosassa on kaksi ojittamatonta aluetta, jotka ovat pinta-aloiltaan noin 10 ja 7 hehtaaria. Näiden osuus aluevarauksen pinta-alasta (164 hehtaaria) on vähäinen, 10 prosenttia.

Turvetuotantoon soveltuvien alueiden maastokatselmuksessa käytetyn luokituksen mukainen Haarasuon luokka on B. ELY-keskuksen edustajien kanssa käydyissä neuvotteluissa 130 suon katselmuksen tulokset on tarkasteltu kohteittain ja erityisesti A- ja B-luokan kohteiden osalta. Maakuntakaavaan sisällytettiin näistä kohteista 98 suota. Lisäksi muutamia aluevarauksia supistettiin. Haarasuota ei nähty neuvotteluissa aiheelliseksi poistaa, eikä ELY-keskus ole esittänyt sen poistamista myöskään maakuntakaavaluonnoksesta ja -ehdotuksesta antamissaan lausunnoissa. Maastokatselmuksen mukaan Haarasuo on luonnonarvoiltaan ilmeisen vähäinen avosuo. Tulkintaa tukee ympäristöministeriön lausunnossaan esittämä arvio.

Turvetuotantoon soveltuvat alueet on selvitetty ja suunniteltu sillä tarkkuudella, mitä maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä kaavana edellyttää. Alueiden toteutusmahdollisuus selvitetään maakuntakaavaa ja sen edellyttämiä taustaselvityksiä yksityiskohtaisemman selvityksen ja suunnitelman perusteella mahdollisessa ympäristönsuojelulain mukaisessa lupamenettelyssä. Maakuntakaavaa laadittaessa ei ole edellytyksiä selvittää lukuisten merkintöjen maanomistustilannetta.

Maakuntakaavan laadintavaiheen neuvotteluissa yrityksille on tarjottu mahdollisuutta esittää Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) tutkimien soiden ulkopuolisia alueita maakuntakaavaan, mikäli soiden tila ja niitä koskevat selvitykset täyttivät maankäyttö- ja rakennuslain sekä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edellytykset. Tällaisia esityksiä ei ole tehty.

Rautalammin Olkivuori-Ahvenlamminvuori

Pohjois-Savon maakuntakaavassa on osoitettu ne kallio- ja harjualueet sekä moreenialueet MYI-merkinnällä, joilla on maa-aineslain 3 §:n tarkoittamia maisemaan liittyviä arvoja. Kallioalueet, kuten Olkivuori-Ahvenlamminvuori, perustuvat Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Pohjois-Savossa -julkaisuun (SYKE 2001) ja Kallioperän suojelu- ja opetuskohteita Pohjois-Savossa -julkaisuun (Ympäristöministeriö 2005) sekä Pohjois-Savon ympäristökeskuksen, kuntien ja Pohjois-Savon liiton edustajien yhdessä vuonna 2007–2008 tekemiin maastokäynteihin.

Arvokkaiden rakennuskivikohteiden osalta kaava perustuu GTK:n toimesta vuonna 2010 tehdyn selvityksen aineistoon. Aineistosta käy ilmi, että Metelinvuori sisältää rakennuskiviteollisuuden kannalta arvokasta vihreää graniittia.

Metelinvuori (7 hehtaaria) sijaitsee laajan Olkivuoren-Ahvenlamminvuoren MY1-alueen (286 hehtaaria) kupeessa erillisenä muodostumana. Muodostuma ei maisemallisilta arvoiltaan yllä samalle tasolle alueen muiden osien kanssa. Valtakunnallisesti arvokkaita kallioalueita käsittelevässä raportissa Metelinvuori ei erotukaan biologisten ja geologisten arvojensa osalta.

Metelinvuori oli osa Olkivuoren-Ahvenlamminvuoren MY1-aluetta vielä nähtävillä olleessa maakuntakaavaehdotuksessa. Rakennuskiviselvityksen valmistuttua Rautalammin kunta on esittänyt GTK:n tukemana MY1-alueiden supistamista, koska Rautalammin kunnan alueelle oli kaavassa osoitettu poikkeuksellisen paljon MY1-alueita. Alueita oli Rautalammin kunnassa pinta-alallisesti eniten koko maakunnasta, yhteensä noin 2 700 hehtaaria. MY1-alueiden suuren määrän nähtiin rajoittavan voimakkaasti kunnan elinkeinoelämän kehittämistä rakennuskivituotannon osalta.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan "maakuntakaavalla tulee luoda alueidenkäyttölliset edellytykset elinkeinoelämää koskevien maakunnallisten kehittämistavoitteiden toteuttamiselle sovittamalla ne yhteen muiden alueidenkäyttötarpeiden kanssa". Tästä syystä on haluttu löytää kunnan, Pohjois-Savon ELY-keskuksen ja Pohjois-Savon liiton välille neuvottelutulos, joka mahdollistaisi rakennuskiven kohtuullisen hyötykäytön, mutta säilyttäisi arvokkaat luontokokonaisuudet. Neuvottelun tuloksena on päätetty rajata rakennuskivikohteena erityisen arvokas osa Metelinvuoresta MY1-alueen ulkopuolelle ja sen vastineeksi säilyttää muut MY1-alueet koskemattomina.

Metelinvuoren supistus on ollut nähtävillä Pohjois-Savon liiton verkkosivuilla maakuntakaavaehdotuksesta saatujen lausuntojen perusteella tehtävien muutosten esittelyssä. Aluerajauksen muutosta käsiteltiin kaavaehdotuksen nähtävillä olon jälkeen pidetyssä viranomaisneuvottelussa 17.6.2010. Vaikka rajauksen muutos on niin pieni, ettei se näy maakuntakaavan mittakaavassa, muutos on kuitenkin päätetty tehdä, koska eri tahot pyrkivät tulkitsemaan maakuntakaavaa yksityiskohtaisempien karttojen pohjalta. Kuten viranomaisneuvottelussa on tuotu esille, kysymys on vähäisestä rajauksen tarkistuksesta (2,4 prosenttia), joka ei ole edellyttänyt kaavan uudelleen nähtävillä panoa, etenkin, kun alueelle ei esitetä kaavassa muuta maankäyttöä. Rajauksen tarkistuksesta huolimatta

kaavassa osoitettu Olkivuoren-Ahvenlamminvuoren MY1-aluevaraus on yleispiirteisestä merkintätavasta johtuen edelleenkin selkeästi laajempi (286 hehtaaria) kuin Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet -raportissa on esitetty rajausta (209 hehtaaria).

4.4 Vastaselitys ja lisäkirjoitus korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry on vastaselityksessään uudistanut aiemmin lausumansa ja esittänyt muun ohella, että ympäristöministeriön olisi tullut valituksista riippumatta maakuntakaavaa vahvistaessaan omasta aloitteestaan korjata maakuntakaavan valmistelussa tapahtuneita viranomastyön puutteita. Yhdistyksen oikeutta hakea muutosta tuomioistuimelta ei voida rajata kuntalain perusteella. Lisäksi yhdistys on esittänyt muun ohella seuraavaa:

Ympäristöministeriö on alittanut harkintavaltansa, koska se ei ole kaavan vahvistamisen yhteydessä edellytettävällä tavalla ottanut huomioon maankäyttö- ja rakennuslakia koko laajuudessaan. Ympäristöministeriö ei myöskään ole verrannut riittävällä huolellisuudella valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin liittyviä velvoitteita ja oikeuskäytäntöä maakuntakaavan tosiasialliseen sisältöön eikä riittävästi perehtynyt kaava-asiakirjoihin ja yhdistyksen valituksessa esitettyyn. Ympäristöministeriö ei ole myöskään ottanut asianmukaisesti huomioon perusoikeuksien, luonnonsuojelulain, luonto- ja lintudirektiivin sekä VPD- ja IPPC-direktiivin asettamia velvoitteita.

Metelinvuoren pinta-ala on arviolta noin 22 hehtaaria. Kysymys ei ole muusta Olkivuori-Ahvenlamminvuoresta erillisestä muodostumasta, vaan kiinteästä osasta kallioaluekokonaisuutta. Pohjois-Savon liiton kaavoitusprosessin myöhäisessä vaiheessa toteuttama MY1-alueen rajausta Metelinvuoren osalta pohjautuu virheellisiin ja ilmeisen puutteellisiin tietoihin, jotka ovat johtaneet epäasianmukaiseen lopputulokseen. Metelinvuorta on kokonaisuudessaan tarkasteltava osana valtakunnallisesti hyvin arvokasta kallioaluetta. Koska MY1-alueen supistaminen tähtää rakennuskivitoiminnan käynnistämiseen, rajauksen muutoksella on näennäisestä vähäisyydestään huolimatta huomattava merkitys Metelinvuoren ja Ahvenlamminvuoren muodostamaan kokonaisuuteen ja sen myötä koko Olkivuori-Ahvenlammin kallioalueeseen. Kalliokiviaineksen oton toteutuminen Metelinvuorella johtaisi muun muassa kauniin maisemakuvan turmeltumiseen sekä valtakunnallisesti hyvin arvokkaan Olkivuori-Ahvenlamminvuoren luonnon- ja maisemansuojelullisen arvon merkittävään alenemiseen. Asia tulee palauttaa uudelleen valmisteluun, jotta kaavan aiempi varausehdotus koko Metelinvuoren osalta (MY1) voitaisiin palauttaa. Tätä tukee sekin, että asiaan ei ole voinut

maakuntakaavan ehdotusvaiheessa vaikuttaa. Supistamalla suojelupai-
notteista MY1-aluetta on haluttu poistaa kaavalliset esteet maa-ainesten
otolta. Koska kyse on Suomen ympäristökeskuksen toteamasta valtakun-
nallisesti hyvin arvokkaasta kallioalueesta, MY1-alueen supistaminen on
ollut maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n tarkoittama olennainen muutos
kaavaehdotukseen, minkä johdosta kaavaehdotus olisi tullut asettaa uu-
delleen nähtäville.

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry on lisäkirjoituksessaan esittänyt,
että korkein hallinto-oikeus pyytäisi Suomen ympäristökeskukselta lau-
sunnan Rautalammin Metelinvuorta koskien.

5 Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

5.1 Ennakkoratkaisupyyntö

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry:n vaatimus ennakkoratkaisun pyy-
tämisestä unionin tuomioistuimelta hylätään.

5.2 Pääasialratkaisu

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry:n valitus jätetään tutkimatta vasta
korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitettyjen uusien valitusperusteiden
osalta.

Korkein hallinto-oikeus on muutoin tutkinut asian. Valitus hylätään. Ym-
päristöministeriön päätöksen lopputulosta ei muuteta.

5.3 Täytäntöönpanon kieltämistä koskeva vaatimus

Lausuminen täytäntöönpanon kieltämistä koskevasta vaatimuksesta rau-
keaa.

Perustelut

5.1 Ennakkoratkaisupyyntö

Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että velvollisuutta
tehdä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 267 artiklassa
tarkoitettu ennakkoratkaisupyyntö ei kuitenkaan ole silloin, jos kansalli-
sessa tuomioistuimessa ei esiinny todellista epäilyä unionin tuomioistui-
men olemassa olevan oikeuskäytännön soveltamismahdollisuudesta
asiaan tai jos on täysin selvää, miten unionin oikeutta on kyseisessä ti-
lanteessa asianmukaisesti sovellettava.

Asiassa ei ole tullut esille sellaista asiallisesti ratkaistavaa kysymystä, jonka johdosta ennakkoratkaisupyynnön esittäminen olisi edellä mainittu huomioon ottaen tarpeen.

5.2 Pääasiasratkaisu

5.2.1 Sovellettavat säännökset

Maakunnan liiton ja vahvistusviranomaisen välinen toimivallan jako

Maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 1 momentin mukaan maakuntakaavan hyväksyy maakunnan ylin päättävä toimielin. Hyväksytty maakuntakaava saatetaan asianomaisen ministeriön vahvistettavaksi.

Maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 3 momentin mukaan asianomaisen ministeriön on jätettävä kaava kokonaan tai osittain vahvistamatta, jollei kaava täytä sille saman lain 28 §:ssä asetettuja sisältövaatimuksia tai jos päätös muutoin on lainvastainen. Muussa tapauksessa päätös on vahvistettava.

Maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentin mukaan maakuntakaavaan voidaan sitä vahvistettaessa tehdä oikaisunluonteisia korjauksia ja maakunnan liiton suostumuksella vähäisiä muutoksia. Muutosten johdosta on kuultava niitä, joiden etua tai oikeutta muutos välittömästi koskee.

Ilmaisu "asianomainen ministeriö" tarkoittaa maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:ssä ympäristöministeriötä.

Muutoksenhaku ja muutoksenhakuviranomaisen toimivalta

Maankäyttö- ja rakennuslain 188 §:n 3 momentin mukaan maakuntakaavan hyväksymistä koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla asianomaiseen ministeriöön. Valitus käsitellään kaavan 31 §:ssä tarkoitetun vahvistamisen yhteydessä. Muutoin muutoksenhaussa sovelletaan, mitä kuntalaissa säädetään.

Mainitussa momentissa säädetty valitustie vastaa hallintolainkäyttölain 11 §:stä ilmenevää yleistä sääntöä, jonka mukaan alistettavassa asiassa valitus hallintoviranomaisen päätöksestä tehdään alistusviranomaiselle.

Ilmaisu "asianomainen ministeriö" tarkoittaa maankäyttö- ja rakennuslain 188 §:n 3 momentissa ympäristöministeriötä.

Kuntalain 90 §:n 2 momentin mukaan valituksen saa tehdä sillä perusteella, että:

- 1) päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä;
- 2) päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa; tai
- 3) päätös on muuten lainvastainen.

Kuntalain 90 §:n 3 momentin mukaan valittajan tulee esittää pykälän 2 momentissa tarkoitetut valituksen perusteet ennen valitusajan päättymistä.

Maankäyttö- ja rakennuslain 203 §:n mukaan muutoksenhakuviranomainen voi tehdä kaavaan ja rakennusjärjestykseen oikaisunluonteisia korjauksia. Muutoksenhakuviranomainen voi kunnan tai maakunnan liiton suostumuksella tehdä kaavaan myös vähäisiä tarkistuksia, jos tarkistuksilla ei ole vaikutusta muiden kuin siihen suostuneiden etuun tai oikeuteen.

5.2.2 Valitus maakuntakaava-asiassa

Muutoksenhakukeinona kaava-asioissa on kuntalaissa säädetty kunnallisvalitus. Tämä koskee myös maakuntakaavaa, vaikka ensi asteen valitusviranomaisena sen osalta on säännönmukaisen hallinto-oikeuden sijasta alistusviranomaisena toimiva ympäristöministeriö. Jatkovalitusviranomaisena on kaikkien kaavojen osalta korkein hallinto-oikeus.

5.2.3 Tutkimatta jättäminen korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry on ympäristöministeriölle tekemässään valituksessa vaatinut, että maakuntavaltuuston päätös kumotaan Sonkajärven Haarasuon EO1-varauksen osalta. Lisäksi yhdistys on ympäristöministeriölle tekemässään valituksessa vaatinut, että Rautalammin Olkivuoren-Ahvenlamminvuoren MY1-alue laajennetaan kaavan ehdotusvaiheen mukaisesti käsittämään myös Metelinvuoren alue. Sen sijaan yhdistys ei ole ympäristöministeriölle tekemässään valituksessa vaatinut maakuntavaltuuston päätöksen kumoamista muilta osin tai muilla kuin näihin kohteisiin liittyvillä perusteilla.

Kun otetaan huomioon maankäyttö- ja rakennuslain 188 §:n 3 momentti ja kuntalain 90 §:n 3 momentti, yhdistys ei voi jatkovalituksessaan korkeimmalle hallinto-oikeudelle vaatia maakuntakaavaa kumottavaksi laajemmin tai muilta osin kuin ympäristöministeriölle tekemässään valituksessa. Asian arviointiin ei vaikuta se yhdistyksen vastaselityksessään esittämä seikka, että ympäristöministeriön tulee valituksista riippumatta

vahvistusviranomaisena arvioida maakuntakaavan lainmukaisuus ja tarvittaessa jättää maakuntakaava kokonaan tai osittain vahvistamatta. Ympäristöministeriön päätöstä ei toisin sanoen voida siltä osin kuin maakuntakaava on sen päätöksellä vahvistettu saattaa korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavaksi laajemmin tai muilta osin kuin mitä ympäristöministeriölle tehdyissä maakuntakaavan hyväksymispäätöstä koskeneissa valituksissa on vaadittu. Yhdistyksen valitus siltä osin kuin siinä on vaadittu maakuntakaavan kumoamista vasta korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyillä uusilla perusteilla on näin ollen jätettävä tutkimatta.

5.2.4 Valituksen hylkääminen korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Valitus sekä ympäristöministeriölle että korkeimmalle hallinto-oikeudelle voidaan tehdä vain kuntalain 90 §:n 2 momentista tarkemmin ilmenevillä laillisuusperusteilla. Valitusta ei voida tehdä sillä perusteella, että alistettu päätös ei ole tarkoituksenmukainen. Siten myöskään valitusten johdosta ei voida tutkia kaavoitusratkaisujen tarkoituksenmukaisuutta eikä näin ollen sitä, olisiko jokin muu kaavaratkaisu edullisempi tai muutoin tarkoituksenmukaisempi. Ympäristöministeriö ei myöskään voi asiallisesti muuttaa maakuntavaltuuston hyväksymää kaavapäätöstä.

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry on valituksessaan ympäristöministeriölle vaatinut, että Rautalammin Olkivuoren-Ahvenlamminvuoren MY1-alueen raja- ja laajennetaan kaavan ehdotusvaiheen mukaiseksi. Tällaisen asiallisen muutoksen tekeminen ei ole vahvistamiskäsittelyn ja muutoksenhaun yhteydessä mahdollista, koska se ei kuulu vahvistamistai muutoksenhakuviranomaisen toimivaltaan.

Tämän vuoksi ja kun muutoin otetaan huomioon edellä ilmenevät ympäristöministeriön päätöksen perustelut ja siinä mainitut oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, ympäristöministeriön päätöksen lopputuloksen muuttamiseen ei ole oikeudellisia perusteita.

5.3 Täytäntöönpanon kieltämistä koskeva vaatimus

Asian tultua tällä päätöksellä ratkaistuksi ei täytäntöönpanon kieltämistä koskevasta Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry:n vaatimuksesta ole tarpeen lausua.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Pekka Vihervuori

Matti Pellonpää

Riitta Mutikainen (t)

Hannu Ranta

Liisa Heikkilä

Asian esittelijä,
esittelijäneuvos Petteri Leppikorpi

Jakelu

Päätös
Jäljennös

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry, oikeudenkäyntimaksu 226 euroa
Ympäristöministeriö
✓ Pohjois-Savon liiton maakuntahallitus
Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja
luonnonvarat -vastuualue

PL 247
70101 Kuopio

Jäljennöksen oikeaksi todistaa.
Paikka ja aika kuin yllä.

Toimistosihteeri Irma Reunanen